

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap — Elő-
fizetési ára egész évre 8 korona, félévre
4 korona, egyes szám ára 30 fillér. —
Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-
utca 28. szám. — Telefon: 52—31. —
Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉD-SZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus
népoktatási intézet egy példányban
ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei
főtanfelügyelőség útján intézendők a
Szent-István-Társulat igazgatóságához,
Budapest, Szentkirályi-utca 28.

Nevelve-oktató módszerem.

Írta: *Boda Béla.*

Megvolt a vizsgám, de mielőtt pihenni térek,
visszapillantok még egyszer az iskolám beléletébe s
egy-et-mást leírok az én módszeremből.

Egyszerű, szerény falusi tanító vagyok, osztatlan
iskolában működöm. Az alább közölt soraimmal
buzdítani kívánom kartársaimat, hogy ki-ki közöl-
vén az ő eljárását a tanítás körül, abból okuljunk,
tanuljunk egymástól. Tanulni mindenkitől lehet.
Legyünk őszinték, ne titkoljuk el a tanítás körül
ki-ki által használatos módszert, kincset, adjuk egy-
másnak kölcsön, önzetlenül. Én az alábbiakat köz-
löm kartársaimmal: Én a szeretettel fegyelmezek.
Pálcámat tércépmutogatásra használjuk. Iskolám
ajtaján függ az iskolaszabályok című felirat, szö-
vegét én fogalmaztam, az iskolai fegyelmemnek igen
hathatós eszköze.

Szövege a következő:

1. Mindenki, mielőtt az iskolába belép, lábbe-
lijét letisztogassa.
2. Kalapodat már az ajtó előtt leveszed s han-
gosan dicsérve belépsz, helyedet elfoglalod.
3. Aki egyszer már bejött, helyét el ne hagyja.
4. A padlón szemetet eldobni nem szabad, elő-
adás után magaddal viszed.
5. Köpni nem szükséges, ha valakinek mégis
kell, úgy azt ejtse az ajtó melletti köpsajkába.
6. Ha előadás alatt valakinek valamije fáj, azt
azonnal jelentse a tanító úrnak.
7. Ha valakinek testvére ragályos betegségben
sz szenved, jelentse a tanító úrnak.
8. Az iskolai tárgyakhoz nyúlni nem szabad.
9. A vigyázó és helyettese a csend és a rend fenntartására; továbbá a tábla, szivacs tisztántartására van kijelölve.
10. Ha a tanító úr nincs jelen, akkor a vigyázónak kell engedelmességedni, úgy a templomban, mint az iskolában és az utcán.

A fenti szabályokat év elején beemléztetem.

Tanítványaimat nagyon szeretem, ők is engem.

Tapasztalatom szerint a kölcsönös szeretet kap-
csát a megértés, az igazságos büntetés, annak végre-
hajtása, a vonzalom tartja össze.

A szeretetnél célszerűbb fegyelmezési eszközt
eddig nem találtam. Még a legdurvább lelkületű
gyermeknél is ez vezetett célhoz. Állításomat a
következőkben óhajtom igazolni. Minden alkalom-

mal meggyőzőm növendékeimet, hogy aki bünt
követ el, az bűnhődik.

Én mindenkit egyformán szeretek, úgy, mint a
saját fiamat, ami kitűnik abból is, hogy a saját
fiamat is úgy büntetem, mint a többi, ha bünt
követ el. Gyakran hangoztatom növendékeim előtt,
hogy a büntetést ne vegyék rosszakaratnak. Azért
büntetek, hogy az illetőt megmentsem s tovább is
szerethessem. Ha büntetni kell, az nekem jobban
fáj, mint annak, akit megbüntetek.

Ilyen és hasonló beszélgetések kapcsán meg-
győzőm őket előre, hogy nem bosszúból, rosszakar-
atból büntetek, csupán azért, mert szeretem őket.
Aki bűnös, büntetési irkát kap. Akinek karácsonyig
nincs büntetésirkája, az dicséretet kap magavise-
letből. Aki többszöri figyelmeztetésem dacára is a
helyén rendetlenkedik, mást zavar, az leírja az
iskolai szabályokat. Másnap reggel megnézi egy
jöltanuló fiú, aki felügyelő nevet kap.

Aki hazudik vagy árulkodik, az leírja az egyszer-
egyét. Megjegyzem, nemesak az árulkodó, hanem
akire árulkodik, az is leírja az egyszeregyét. A fel-
ügyelő-tisztség kitüntető, bizalmi állás, 2—3 fiú,
illetve leány van megbízva a betöltésével. Ha valaki
feledékenységéből a kitűzött időre nem írta volna le
a büntetést, az kétszer írja le.

A felügyelők közül, ha valakinek büntetése van,
azt magam nézem meg!

Minden reggel ima után jelentik a «felügyelők»,
hogy a büntetés le van-e írva?

Aki a megtanulandó leckét nem tudja, az itt ma-
rad és leírja a büntetés-irkájába, én megnézem és
ha jól leírta, haza mehet.

Tíz évi tanítóskodásom alatt egyszer történt meg,
hogy egy VI. osztályos fiú makaességéből «Buda-
pest»-et nem írta le a büntetés-irkájába.

Az ellenőrnek azt felelte: mondd meg neki, hogy
azért se írom le!

Mikor beléptem az iskolába, azonnal jelentették
egyszerre többen is, hogy a Jenő nem írja le a bünt-
tetést. Jenő, igaz ez? — kérdeztem. Jenő hallgatott,
tehát igaz. Ül le, Jenő — mondtam. — Majd le-
számolunk.

Nagyon bántott e váratlan makaessága e fiúnak,
de ismerve a természetét, környezetét, nem akartam
a büntetés kiszabását elhírtelenkedni.

A botot eddig nem használtam, most sem akar-
tam elővenni. Jenő, eltekintve e cselekedetétől,
mindig türelhető magaviseletű volt. A makaesség
náluk családi baj volt. A bátyját elődöm egy ízben

bottal megfenyítette s emiatt egy hétig nem küldték szülei iskolába.

Ezen körülményeket figyelembe véve, feltettem magamban, hogy elkerülöm a bottal való fenytést.

Másnap reggel Jenőt elküldtem a bottal valamiért s azon idő alatt előadtam az esetet a többi növendéknek. Jenő esete annyira hatott rajuk, hogy egy VI. osztályú fiú, ki Jenő mellett ült, kijelentette, hogy Jenővel addig nem beszél, amíg «Budapest»-et le nem írja. Ezen kijelentés után felszólítottam őket, hogy álljon fél az, ki szintén megveti Jenő makacsága miatt. Mindenki felállt. Nagyon szeretlek benneteket, fiaim — mondam — ha megtartjátok fogadástokat, Jenő engedetlenségével nagyon megbántott, én sem beszélek vele. Mire Jenő megjött a bottal, ügyet elintéztük.

Ugy én, mint társai, hidegen néztünk reá. A leckék kerédesze alkalmával mindenkit kikérdeztem, csak Jenőt nem. Mire felelni akart, ezt feleltem: A te felesédre nem vagyok kíváncsi! Ül le!

Óráközben, a csendes foglalkozás alatt Jenő ugyancsak hőködött jobbra, balra, előre. Hiába, senki sem nézett feléje. Láttam az arcán, hogy nem tesz ki Jenőnek a mellőzés. Eltelt két nap hasonló körülmények között. Már a második napon észre vettem, hogy Jenő az udvaron mindenütt kísér, lesi az alkalmát, hogy egyedül találjon. Harmadik nap végre megcsipett egy félreeső helyen és ezt mondta: Tanító úr kérem, tessék megbocsájtani, a büntetésemet is leírtam már tegnap, de Pista nem beszél velem... nem akarja megnézni (az ellenőr). Itt semmi beszédem veled, tessék az iskolában, mindenki előtt kijelenteni ugyanezt. Otthagytam. Jenő küzdött önmagával — láttam. Épen ezt a nyilvános bocsánatkérést szerette volna mellőzni.

Bementem az osztályba. Egyszer csak sompolyogtam az én Jenőm feldúlt ábrázattal az asztal felé. Kezét eszokol és ezt mondja: Tanító úr, tessék megbocsájtani... a feladatomat is leírtam, tessék... s hangosan zokogott. Látod, Jenő — mondam — ezt nem vártam tőled. Nagyon megbántottál. Jól van, ha töredelmesen megbántad bűnödöt, megbocsájtok, de a történt esetet feledni nem tudom. Mhatsz! Most pedig hozzátok szölok, gyermekek. Jenő megfélemedezett magáról. Eddig e két-három napban megvetettétek s nem tartottátok magatokhoz méltónak, de miután megtért s megbánta bűnét, adjatok neki bocsánatot s beszéljétek vele ezután úgy, mint eddig. Jenő e naptól fogva igen alkalmazkodott. Jó fiú lett. E kis fenytés, megszegyenyítés igen sokat ért. Többé hasonló eset nem fordult elő. A büntetéseket azóta pontosan leírják.

Alig van iskola, ahol 1—2 esetben elő ne fordulna ceruza-, palavessző-, töröltűtés... Nálam ez nem fordul elő a következő oknál fogva. Van egy megbízott VI. osztályos fiú, kinek az a tiszte, hogy előadás után elosztályozza a különféle irányba induló csapatokat; továbbá mindenkit felkérdez, nem-e hiányzik valakinek valamije. Miután evvel elkészült, elém áll katonásan és jelenti: «Tanító úrnak tisztelttel jelentem, hogy rendben vagyunk». Ez így történik napról-napra. Nem volt még eset, hogy valakinek valamije elveszett volna az iskolában. Ezen jelentésnek még az a nagy előnye is megvan, hogy rendre, engedelmességre szoknak s mert attól tart, hogy a felügyelő megtalálja nála, nem is gondol a lopásra.

Minden osztatlan iskola tanítójának a tanítási ideje igen ki van számítva. Én a csendes foglalkozások közül eskis az írást nézem meg, mert nincsen időm minden tanulónak minden feladatát pontosan átnezni. A számtani dolgozatokat mindig egy felsőbb osztály jobb tanuló között osztom szét átnezés, kijavítás céljából. A VI. osztályosok számtani dolgozata közül pedig egyik jobb tanulóét magam javítom ki és a többiét azután neki adom át... Az én tapasztalatom szerint nincs annyi ideje az osztatlan iskola tanítójának, hogy minden $\frac{1}{2}$ órában 35—40 dolgozatot lelkiismeretesen átnezzon s javítson, ha pedig csak futva nézi át, az többet ért, mint használ, mert a gyermek észreveszi ezt a felületes ellenőrzést.

A téli hónapokban esténként ma itt, holnap ott betoppanok a szülőkhöz és személyesen győződöm meg arról, hogy a gyermek mivel tölti az estéket, tanul-e? Egy télen 2—3-szor ellátogatok a gyermekekhez s egész éven át várnak. Így a gyermek allandóan attól tart, hogy jön ám a tanító úr. A szülő is figyelmezteti: tanulj, mert jön ám!... Megtörtént az, hogy egy fiú nem tudta a leckéjét és nyomban reáfogtam: Te fiam, nem tanultál az este, az ablakon benézve nem láttalak!

A gyermek sirva bevallotta, hogy igazam van... (A kérdésem este nem látogattam...) Ez a nevelési fogás is sok hasznot hoz, fokozza az ambíciót, a gyermeket allandóan ellenőrizve, tudását gyarapítjuk. A téli hónapokban hetenként egyszer este az iskolába jönnek össze a V—VI. osztályos tanulók és kosarat fonunk. A gyalu-padomat bevisszük a terembe és azon a fiúk a rámakészítést, a padok között pedig a leányok a fonást végzik. Én felügyelek rájuk s a hibákat javítom. Év végén az elkészített kosarak felét megkapják s felét én értékesítem. Megjegyzem, az anyagot én adom hozzá.

A falunktól 15 percnire fekszik egy domb, annak oldalából szilárd agyagot bányászunk s abból mindenféle tárgyat faragunk s végül vízfestékkel befestjük. Növendékeim nagyon ügyesek. A múlt évi miskolci kézimunkakiállításon ezüstérmét nyertek a növendékeim munkái (s én aranyérmét kaptam). Allandó érintkezésben vagyok a szülőkkal. Gazdasági lapot járatok, gazdasági könyveket olvasgatok s tanulok s tapasztalok.

Falumban bárkinél bárminemű veszély fordul elő, hozzám futnak. Én sietek a helyszínre s ha tudok, segítek. A közelmúltban is dél tájban futott hozzám egy fiú s sirva mondta: Tanító úr, tessék eljönni, mert megdöglik a Rózsa (tehén). Elmentem. A tehén felfuvódott. (Én hozattam a község számlájára egy 15 koronás készletet, melynek segélyével, a felfuvódott marhát meg lehet menteni. A Rózsa menttettem.)

Van egy kis laboratóriumom. Kötszereket, fogcseppet, tyukszemirtót, kreolint, antifebrint, stb. készletben tartok. Amit belefektetek e kis készletbe, az duplán megtérül — ... napszámban.

Tavaszzal V—VI. osztályos növendékeim oltanak 10—14 darabot. A kinek legalább 4 darab megere, az a másik évben egy darabot kap a saját oltásából.

Tíz hónapon át reggeltől estig együtt vagyunk én és növendékeim. Nagyon összeszokunk, szeretjük egymást. Tudjuk egymás ügyét, baját. Hogy mennyire ragaszkodunk egymáshoz, bizonyásgúl szolgál a következő eset:

Mikor az elnöklő pap vizsgaután eltávozik, növen-

dekeim még egy ideig ott maradnak. A kézimunkákat, az irkákat, rajzokat, értesítőket kiosztom. Végül néhány szóval bucsuzom tőlük, kérve a VI. osztályosokat, hogy tartsanak meg ezután is emlékükből, továbbá bármikor érje őket fájdalom, csak jöjjenek bizalommal hozzám, azután is segítségükre leszek. Isten veletek!

Ez a kis idő, néhány perc megindító. VI. osztályos növendékeim hozzám jönnek és érzékenyen bucsúznak tőlem, megköszönve illedelmesen a sok fáradozásomat.

Ezen kis jelenet alatt jutalmazva érzem magamat a sok fáradozásaimért, s nem tehetek róla, érzékenyülök, látva az ártatlan kis gyermeki lélek háliját.

A most elmúlt iskolaév végén feltettem magamban, hogy elkerülöm a bucsúzkodást, mert hát mégsem illik egy felnőtt férfihez az érzékenykedés. A vizsga végén hozzám jöttek az anyák és könnyes szemmel csókoltak kezét, s köszönték a szíves fáradozásomat!

Ez is hatott reám, s amint az értesítőket kiosztottam, kiosztam a teremből, és kis fiamat küldtem be: mondj fiam, haza mehetnek.

Fél óra múlva ki akartam menni... még ott ödögtek...

Nem mentem ki. Ebéd után kiléptem az udvarra, szokatlan csend volt mindenütt... egy furcsa érzés futott át rajtam. Elmentek... Benyitottam az iskolába, mély csend. A táblára pillantva a következő sorokat vettem észre (a következő iskolaév elejéig nem törölöm le): «K. tanító Ur! Az Isten fizesse meg magának, amiért annyit vesződött velünk, az Isten minden lépése nyomát áldja meg, ezt kívánja tiszta szívünk...»

Hiába rejtőztem el, hálájukat lerótták írásban. Az én hívatlan vendégem pedig ismét ott csillogott a helyén, mint a kék ég harmata a napfényben, de céloimat mégis csak elértem, azaz: «nem látta senki...»

A természetrajzi tananyag egységei.

Írta: Kóródy Miklós.

Tudjuk, hogy a mennyiségeket különféle egységekkel szokás mérni. Az egységeket pedig úgy választjuk, hogy számrendszer keletkezzék. A pénz alapegységéül a *koronát* választották. A korona adja a magyar pénzrendszer karakterét. A többi pénzegységek mind a korona körül csoportosulnak. Vagy részei a koronának, vagy többszörösei. Egészen így vagyunk a mértékekkel is. A méterrendszer kiinduló egysége maga a *méter*. Nemcsak a többi hosszúságegységek csoportosulnak körülötte, hanem az *úr*, *súly*, *terület* és *köbmérték* is valami módon hozzá csatlakozik. Így vagyunk az időméréssel is, azon nem lényeges különbséggel, hogy az időegység a rendszerben nem teljesen pontosak, s a rendszer nem egységes. Itt a kiindulás a *nap*. További egység a *hét*. Már a hónap nem pontosan négy hét s nem pontosan 30 vagy 31 nap. Mindazonáltal elég praktikusán mérjük vele az időt. E példákat azért említettem behatóbban, mert «A *tanítás egysége*» című didaktikai gondolatot magam részéről is szeretném minél élénkebben kiemelni, fontosságát világításba helyezni s a természetrajzban való alkalmazás útján annak praktikus értékét bemutatni.

A természetrajzban a mérő egységet valósággal

lehet alkalmazni. Az egész természetrajzból ki van szakítva annyi, amennyi az eddigi gyakorlat szerint az elemi népiskolában feldolgozható. Ez az állami és kath. tanterv. A kiszakított anyagot odaadják a tanítónak, hogy célszerűen dolgozza fel. Megszabják számára az időt is, amely alatt fel kell dolgoznia. E tényezőkhöz járul még a gyerekek szellemi tehetsége s a tanító szakműveltsége. E tényezők együtthatásából kell támadni azon eredménynek, hogy a kiszabott tananyag a tanulók szellemi tulajdonává legyen. A tanítónak kell megtalálni a módot, hogy emez eredményt elérje s tény, való igaz, hogy az eredmény elérésének egyik módszertani feltétele a tananyagnak célszerűen való egységekre bontása. Véletlenül a természetrajzban egészen úgy lehet eljárni, mint a hosszúság, tér, idő vagy érték mérésénél. Itt is felveszünk valamely karakterisztikus alapegységet, ezzel mérjük az egész anyagot s a rendszernek megfelelő magasabb egységekbe összefoglaljuk. Végül az összes nagyobb és kisebb egységekből az egész anyagot összerakva áttekintjük. Ez különben az emberi szellem működésének és fejlődésének természetes útja.

A természetrajzban a legkisebb egység: vagy *egy állatfaj*, vagy *egy növényfaj*, vagy *egy ásvány*. Sem növényeknél, sem az állatoknál nem célszerű a tanításban a fajnál alább menni. Pl. a burgonyának 4–500 fajtája van. Ha fajtánként kezdenék tanítani egész tanéven át — megjegyzendő, különösebb eredmény nélkül — a burgonya keretében maradnánk. Pl. a szarvasmarhának vagy a kutyának is igen sokféle fajtája (várietas) van. Itt is eltévednénk, ha a változatokat vennők alapegységül. A Riska tehénről vagy a Cézár kutyáról mint egységekről csak mikor szemléltetünk, akkor lehet szó. A *következő magasabb egység legyen a család*. A nem fogalmát ki kell hagyni, mert ez majd a fajt, majd a családot fedi s ezzel a gyermekek előtt zavart csinál.

A családot követi a rend.

A rend után következik az osztály s végül az állatoknál a kör, a növényeknél a sereg.

Az ásványoknál épígy meg van a fokozatosság. Ott is van ásványfaj, pl. a *konyhasó*. Van ásványcsalád, pl. a *sók*. Vehetünk ásványcsoportokat, pl. *kőféle* vagy *éghető ásványok*, amelyek tán az élőlények rendjeivel volnának analógiába állíthatók. Az ásványok egységeinek megállapításánál azonban csupán három szempontot veszünk figyelembe és pedig:

1. A leírás rendszeressége érdekében: a *fajokat*.
2. Egyik rendszerezési irány érdekében: a *vegyi összetételt*.

3. Másik rendszerezési irány érdekében: a *jegecedést*. Ilyen módon a fajok ismertetése keretében találkozni fogunk az arannyal, ezüsttel, rézzel, vassal, timsóval, kénésóval. Az egységeknek ezen alakja a négy alsó osztályban kerül elő. Az V. osztályban találkozunk az elemekkel, kénsavassókkal, szén-savassókkal, kovasavassókkal stb. Ez a vegytani rendezés. A VI. osztályban találkozunk a jegecedések szerint való csoportosítással. Ezek szerint az ásványtanban három egységet használunk:

1. Fajt.
2. Vegyületi csoportokat.
3. A jegecedéseket.

Összesen tehát van a szerves természetrajz számára 5–5 és a szervetlen természetrajz számára 3 egységünk. Az ásványtanra nézve már el is döntöttük, hogy melyiket hol használjuk. Lássuk ezt a szerves természetrajzra nézve.

A negy alsó osztályban a fajnak mint egységnek határát sohasem szabad átlépni. Az első és második osztályban a lakóhelyi ismeretek anyagának legalább a felet természetrajzi anyag képezheti. Így felőrankénti haladás mellett osztályonként legalább 60 természetrajzi egységet ismertethetünk. Mivel pedig az osztatlan iskola az egyik év és másik év elve szerint halad, úgy hogy ezáltal az idő csaknem megkétszereződik, ennél fogva valamivel kisebb alapos-sággal az osztatlan iskola is felvehet 60 egységet. Az egységek úgy választandók ki, hogy az V. és VI. tan-
anyaga a már tanultakból épüljön fel, de már a magasabb egységekben. Itt még külön hangsúlyozzuk, hogy a II. osztály olvasókönyve úgy választandó, hogy az a lakóhelyi ismereteket támogassa s lehetőleg mindazon tanítási egységek meglegyenek benne, amelyek a beszéd- és értelemgyakorlatok tananyagát képezik. E fokon (I. és II.) tehát tisztázottnak kell tekintenünk, hogy a tanítási idő 120 félóra s ugyanannyi természetrajzi egység ismertetése képezi a tananyagot, anélkül, hogy a magasabb egységek felé csak egy lépést is tennénk.

A III. és IV. osztályban már földrajzot tanul a gyermek. Lelekben átlépi faluja vagy városa határát. Ezáltal olyan dolgokat kezd a földrajz keretében megismerni, amelyek szintetizálásra kényszerítik. Itt az olvasmánytárgyalások keretében már lehet egyszerre beszélni: a szelid és vaddisznóról; a házi és vadludról, kacsáról; a menyérről, görényről, nyestről, nyusztól, vidráról; tulipánról, kikericsről; almafáról, körtefáról, mint közeli rokonokról. Egyszóval a III. és IV. osztályban a második egység, a család fogalmát már minden növénynél jelezni lehet. Az ásványtanban is lehet külön fémekről, külön sóféle ásványokról stb. beszélni s annyit mindenesetre keresztül kell vinni a két év alatt, hogy a tanulók a növény vagy állatcsalád fogalmával tisztába jöjjenek, mert különben az ötödik és hatodik osztály célját el nem érheti, nem lévén ideje a növényeket egyik egység köréből a másikba átvezetni.

A harmadik egység a *rend*. A ragadozók, a rovar-
evők, a rágcsálók, kérészek vagy kúszók, éneklők stb. Mivel a növényi és állati rendek száma általában véve nem sok s ezeket sem szükséges mind tárgyalni, némelyeket pedig rövidesen ismertethetünk, ezekből az I—IV. osztályokban jól előkészített tananyag a két felső osztályban egészen jól elvégezhető. A rendekről nagy könnyűséggel terhetünk át az osztályokra és körökre, ezek már külön tanulást nem is igényelnek. Két dologra kell még itt kitérnünk. Egyik — a rövidebben elintézhető — az a kérdés, hogy vajjon az elemi népiskolában elérhetjük-e az itt kitűzött célt, mely abban áll, hogy: az egész természetrajz összefoglalásáig eljussunk? Szerény nézetem szerint ezt a célt elérhetjük s e felfogás mellett bizonyít az a körülmény, hogy a közép- és polgáriskolában szintén 12 éves gyermekek tanulnak összefoglaló természetrajzot s ezt a tantervet az államkormány az érdekelt szakkörök véleménye alapján csinálta és becsajította közre. Igaz, hogy sokkal kevesebb idő és gyöngébb gyermekanyag áll a népiskolai tanító rendelkezésére s felszerelése is hiányosabb, de az osztatlan iskola tanítójának nagy segítségére van az a körülmény, hogy a legtöbb gyermek földműves családból való, ahol az állat-növény ismeret a megélhetéshez tartozik, az osztott iskola tanítójának pedig 6 év alatt megvan a megkívántató ideje.

A másik: hogy miért ragaszkodunk e könyvünk egész fonalán ahhoz, hogy a népiskolai V. és VI. osztályos

gyermek az állat- és növénytant a rendeknek megfelelő egységekben tanulja s az egész rendszer feljogásáig emelkedjék?

Ez a kérdés módszertani szempontból még nem volt vita tárgya. A felfogások leginkább a természetrajzi könyvekben fejeződnek ki, azonban valamirevaló népiskolai magyar természetrajzi könyvünk egyáltalán nincs. Innen a felfogásokat meg nem ismerhetjük. Önállóan kifejtett álláspontra van szükség s mi e kis helyet ennek rövid vizolására felhasználjuk.

Mindenekelőtt utalunk azon álláspontra, hogy az élő természetet a cél szempontjából óhajtjuk a gyermekkel megértetni. A cél szempontját a fajok keretében csak nagyon képzett biológus tudja érvenyesíteni. Ellenben a rendek körében a dolog igen könnyen érthető. Pl. a rovarevő emlősök sokkal szebben tűnnek fel, ha képesek vagyunk a tanulót figyelmeztetni, hogy ime a Teremtő alkotott rovar-
evőt a földalatti, a vízi, a földfelszínen s a levegőben élő rovarok pusztítására. Az első feladatot végzi a vakond, a másodikat a cickány, a harmadikat a tuskés disznó, a negyediket a denevér. Abban megegyeznek ezen állatok, hogy: kicsinyek, roppant erős fogazatuk van s a fogaik tü formán kihegyesedők. Ezek a közös eszközök. De roppant különbségek is vannak közöttük. A vakondok nem lát s erre nincs sem szüksége, sem alkalmá, szerfelett erős melső végtagjai vannak, különben nem is tudna a föld alatt ide-oda járni. A denevérek tulajdonképpen alig is vannak lábai, azok szárnyakká változtak. Ime a láboknak a cél szerint való megjelenése milyen feltűnő. A vakondok szőre bársony finomságú, ellenben a tuskés disznóé valóságos tü. Ez is az életmódnak megfelelő alakulás. Valamennyinek ormánya van, mert a rovarkeresésnek ez főeszköze és így tovább. Ime az állattan csak így válik átlátszóvá. Bármelyik rend ilyen világos, ha mint rendet tekintjük, mert szerfölötti feltűnő a sokféle állat egyformasága. A sokszor észlelt tulajdonság melyebb nyomokat hagy a gyermekben s az egyfomság mellett a különlegesre jobban kiterjed a figyelem. Meg kell valószínűnk azon elvünket, hogy mindig minél nagyobb tér lebegjen a szemünk előtt, mialatt természetrajzilag gondolkodunk. Ha csak fajokat tanítunk, akkor a tér sokkal kisebb, mintha egész rendeket ölelünk fel. A fajnak épen az a sajátága, hogy azonos geográfiai viszonyok között él, míg a rendnek jellemzője, hogy esetleg az egész földön találjuk egyes kisebb egységeit. A faj rendszeren ugyanazon időszakban fejti ki erejét, ellenben a rendek az ő sokkal számosabb tagjaik útján az esztendő és a nap minden részében jelentkeznek. Ha például a ragadozó madarakat egyben ismertetjük, akkor találkozunk éjjeli, nappali, mérsékelt, forró földövi és hideg éghajlati ragadozó madarakkal. Ha ellenben pl. a bagolyfajt vesszük, akkor leginkább a mérsékelt földövön s az éjszaka keretében kell maradnunk, tehát tér és idő egyaránt megszükül számunkra. Meg kell továbbá valószínűnk azon elvünket, hogy: az összes ható természeti erőkre ki kell terjeszteni a figyelmet.

Ha példánknál maradunk, feltűnik, hogy mekkora erővel működik a fény, víz és a levegő a ragadozó madarak életében, míg ha csak a sasokat vagy a keselyűket, vagy a baglyokat vesszük, akkor nem mindenik természeti erő jelentkezik ilyen feltűnően. A kőszáli sas csupán erős napfényben, a bagoly csupán az éjcsendjében és hiányos fényárjában használhatja célszerűen szeméit. Az ólynek nyugalom, a

kányának, véresének gyors mozgás az életeleme. Ennek megfelel szárnyuk is, amelyeken a kettős egykarú emelő törvényei szépen láthatók. A keselyű inkább a forró éghajlat állata, ahol az elpusztult állatok szagát, mivel gyorsan rothadnak, a levegő nagyobb arányokban ragadja magával s a nagyon fejlett szaglású keselyű ezt hamarabb észreveszi. A rendeken feltűnik úgy az állat, mint a növényvilágban, hogy a forró éghajlat alatt a rendek egyes, kisebb egységei nagyok, északon kicsinyek s a két határ között az összes tulajdonságok külön-külön épűgy, mint az egész állat vagy növény, sokkal fejlettebbek a forró, mint a mérsékelt vagy jégheideg égöv alatt. Ezt sem lehet a fajok keretében kellőképen szemléltetni. Eme példák felállított tételünk mellett világosan szólnak. A rend azon egység, amely értelemre ható ismeretet nyújt.

József története.

Mintatanítás. Irta: *Oláh József.*

A tanítás menete:

I. Kapcsoló ismétlés: Jákob.

II. Átmenet, céljelölés és figyelmeztetés.

III. Tárgyalás. Elbeszéltem a történetet hű, élénk modorban, tagolva. Elmondás után szó- és tárgymagyarázatot tartok. A gyermekek előtt ismeretlen kifejezéseket leírom a táblára. Elmondás alatt bővebb kifejtést tartok, illetve a történetben feltalálható hit- és erkölestani igazságokat tárgyalom s végül alkalmazom.

Segédeszköz: Palesztina térképe. Magyarázat végén képszemléltetés.

I. *Kapcsoló ismétlés.*

Imádkozzunk!

Úljetek szépen! Tegyétek padra a kezeteiket! (Ha szükség lesz rá, a rendet és a csendet biztosítom alkalomszerűen.)

Kedves gyermekeim! tanultatok már Jákobról, tudjátok miként járt Ezsau testvéreivel. Feltételezem, hogy jól megtanultatok, tehát nem is kérdezem ki. Láttátok, hogy Ezsau Jákobot meg akarta ölni az atyai áldás miatt, mire Jákob Lában nevű bátyjához menekült. Tudjátok azt is, hogy útközben azt álmodta, mintha az Ur a földig erő létra tetejéről azt ígérte volna neki, hogy maradékában megáldatnak a földnek minden nemzetségei. Tanultátok már, hogy Jákob, miután 2 évig szolgált Lábannál, visszajött atyjához.

De Ezsau fegyveres néppel jött ellene, mire Jákob Istenhez fohászzkodott. Azután bátyja előtt kétszer meghajtotta magát, mire Ezsau Jákob nyakába borulva sirt. Ebből a történetből megtanulhattátok, hogy a jó Isten mindenütt velünk van s szent alyalai vigyáznak reánk, továbbá, hogy milyen szép, ha békességben élünk.

II. *Átmenet, céljelölés.*

Figyeljete ide, kis fiúk! Ma tovább tanulunk a bibliából. Meg fogjuk tanulni, hogy miként adták el Józsefet bátyjai. Mit tanulunk meg majd ma?

Igen! Fel is írom, hogy el ne felejtsetek! *József története.*

III. *Tárgyalás.*

Jákobnak 12 fia volt, de a legjobb volt köztük József. Atyja ezért őt szerette a legjobban és szebb ruhát is csináltatott neki. Bátyjai haragudtak, irigykedtek reá s gyűlöltek őt.

József egyszer azt álmodta, hogy testvéreivel a szántóföldön volt, hol kévéket kötöttek. Az ő kévéi aztán felemelkedtek s állottak, a bátyjaié pedig az övé előtt hajlongtak. Miskor meg azt álmodta, hogy őt a nap, hold és 11 csillag imádkta. József elmondotta álmait bátyjainak, mire ezek még inkább megharagudtak reá.

Egy alkalommal József bátyjai Szichemben legettették nyájaikat. Jákob elküldötte Józsefet, hogy nézze meg őket. József engedelmeskedett szeretett atyjának s útnak indult. De mikor testvérei közeledni látták, összebújtak s azt mondták, hogy megölik. De volt még köztük egy, a legöregebb, aki nem volt annyira romlott s úgy kérte testvéreit. Ne ontsuk a vért szegény fiúnak, hanem ha mindenképen azt akarjátok, hogy le legyen többé köztünk, itt van nem messze egy száraz kút, dobjuk abba. Azért ajánlotta ezt Ruben, mert ő aztán titokban ki akarta onnan szabadítani. Testvérei hallgattak rá s mikor József odaért hozzájuk, rárohantak, leszédtek róla ruháit s a kútba dobták. Azután, mintha semmit se csináltak volna, leültek és ettek. Amíg ott falatoztak, azalatt izmaelita kereskedők jöttek arra s ezeknek eladták Józsefet 20 ezüst pénzen.

József sirt és könyörgött bátyjainak, hogy ne adják el: de azok rá se hallgattak. Mikor a kereskedők elvitték Józsefet, a nyájnál maradt testvérei leöltek egy kecskét és annak vérebe mártották öccsük ruháit. Azután hazamentek s atyjuknak azt mondták, hogy Józsefet vadállat ölte meg. Jákob szétszaggatta ruháit, szörköntösbe öltözött s szeretett fiát vigasztalhatatlanul siratta.

Az elbeszélés közben a táblára írom a következő szavakat: József, Álmai, Szichem, Ruben, Izmaelita kereskedők, Jákob gyásza.

Melyik történetet mondtam én most el nektek? Kinek a fia volt József? Hányan voltak testvérek? Kit szeretett közülök legjobban Jákob? Mivel mutatta meg Jákob a fia iránti szeretetét? (Szebb ruhát csináltatott neki.) De azért ne gondoljátok, hogy a többi gyermekét nem szerette Jákob?! Szerette bizony, mert istenfelő ember volt s gyermekeit az Isten ajándékainak tekintette. Meg aztán ő nem tudta, hogy fiai oly rosszak, mert ha atyjuk elé mentek, akkor úgy tettek, mintha ők teljesen ártatlanok lennének. Milyen atya volt tehát Jákob? Hát József milyen gyermek volt?

Miért? Mindenkinek szeretni kell a szüleit! Ki parancsolja ezt? Hol tanultad ezt? Hogy szól az Isten 4. parancsa?

Jól van! Milyen szívűek voltak József testvérei, ha haragudtak rá, mert ő atyjuktól szép ruhát kapott? Kiről mondjuk, hogy irigy? Szabad-e irigynek lenni? Milyen bűn az irigység? Az irigységből származott-e más bűn a történetben? Bűn volt-e az, mikor József testvérei elhatározták, hogy vért ontják testvérüknek? Végrehajtották-e tettüket? De azért mégis vétkeztek úgy-e, mert hogy vétkeztek Isten ellen? Hogy vétkeztek ők ekkor? Milyenek voltak József testvérei, ha ennyi bünt követtek el? Mindnyájan ilyen gonoszak voltak? Melyik volt köztük egy kissé jobb? Miért volt jobb Ruben valamilyen? Helyesen tett-e, hogy nem mondta meg bátran nekik, hogy ne bántsák testvérüket? Nem bizony, mert igaz ugyan, hogy ő rossznak tartotta testvérei eljárását, de azért hallgatott; már pedig azt mondják, hogy a hallgatás beleegyezés. S látjátok ez épen olyan bűn, mintha ő is akarta volna, mert résztvett testvéreivel a rosszban. Ha tehát valaha

olyan helyzetbe kerültek, hogy akikkel együtt vagyunk, azok rosztat akarnak, ne álljatok közejük, hanem hagyjatok ott őket.

Látom, hogy szépen figyeltetek! Mikor aztán Rubenék eladtak Józsefet, mit tettek ruháival? Mit mondtak atyjuknak mikor a véres ruháját átadták? Igazat mondtak-e ekkor?

Vajjon miért martottak a kecske vérebe József ruháit? Mert ha nem így tették volna, Jákob megtudja, hogy hazudtak. Szabad-e valamikor hazudni? Akkor mit követtek el megint József testvérei? Atyjuk elhitte úgy-e, amit mondtak? Honnan gondold ezt? (Mert megszagatta ruháját s nagyon siratta fiát.)

Látjátok azért szagatta meg ruháját, mert a zsidók így gyászoltak. Mi is így gyászolunk? Hanem hogy? Jól van! Kiknek adtak el Józsefet bátyjai? Ezek az izmaelita kereskedők... voltak. Mik voltak? Mennyiért adtak el Józsefet? Ez a hús- ezüstpénz nagy összeg volt ám abban az időben?! Hiszen még most is nagy az értéke az ezüstpénzeknek! Mondd csak el az ezüstpénzeket! (Korona, 2 koronás, 5 koronás.)

Jól van! Vajjon miért vették meg Józsefet az izmaelita kereskedők?! Mert ezek emberekkel kereskedtek. Abban az időben még rabszolgák is voltak. Olyan emberek voltak ezek, akiket pénzért megvettek, mint pl. egy bűtort, vagy egy állatot s azután dolgoztattak vele.

Az ilyen rabszolgáival aztán azt csináltatott a gazdája, amit akart. Meg is ölte gyakran. Jó dolog volt-e ez? Nem bizony, mert hiszen azért a rabszolga is ember volt s így felebarátunk is. Mert ki ami felebarátunk? Tehát szeretni is kell őket, mert miképpen hangzik a felebarátunk szeretetéről szóló parancs? Szereted-e felebarátaidat? Jól is teszed! mert ezt az Isten parancsolja. De meg nekünk is jó, ha szeretjük felebarátunkat, mert bennünket is csak akkor fog szeretni más, ha látja, hogy mi is szeretjük őt. Látjátok, ilyen rabszolga lett szegény Józsefből is. De hogy aztán mi lett vele később, azt majd máskor tanuljuk meg.

Hány fia volt Jákobnak?

Ki volt köztük a legjobb?

Mit csináltatott Józsefnek?

Testvérei is szerették? Mit álmodott egyszer József? Máskor megint mit? Testvérei ezután hogy viselkedtek iránta? Hol legeltették József bátyjai nyájaikat? Jákob hová küldötte Józsefet s miért? Mir akartak tenni akkor József testvérei? Miért kérte Ruben testvéreit? és mit tanácsolt nekik? Mit tettek ezután Józseffel testvérei? Mikor aztán a kútba dobták, mit csináltak? Kik jöttek arra időközben? Mit tettek akkor Józseffel bátyjai? Mennyi pénzért adták el? Miképpen tudósították József bátyjai öcsük eltűnéséről atyjukat?

Jákob mit tett akkor? Jól van! Látom, hogy igen szépen figyeltetek! (A kikerdezés alatt a táblára írt vezérszavakra is engedem nézni a gyermekeket.)

Ki merne most vállalkozni arra hogy egészen magától mondja el a történetet? (Letörölöm a vezérszavakat. Ezt az elmondást azonban csak akkor teszem, ha van még időm.) Jól van.

Felmutatom a képet. (Egyideig némán hagyom szemlélni, miközben figyelem a gyermekek arcán megjelenő belső érzelmeket s hogy ki milyen mértékben érdeklődik a kép iránt.) Hol van itt József? Hát a testvérei? Az a nagyszakállas ember ugyan mi

lehet? Mi csinál az? Láttatok-e már olyan állatokat, amilyenek itt vannak? Ezek tevék. Ilyeneken utaztak ott, mert nagyon meleg volt arra s a víz még kevés, úgyhogy a ló nem bírt volna ott menni. Azok a hátul állók, meg mit csinálnak? Kenik vérral a József ruháit? Miért is kenik be? Jól van! Ugyanez a kép megvan a biblia könyvetekben is Nyissátok csak ki a 18. oldalon! Mindenki látja a képet? (Egyideig hagyom nézni.)

Most pedig fordítsatok 1 lapot előre s ott találjátok, amit én most nektek elmondottam. Tanuljátok meg jól s jusson eszetekbe mindig, hogy mire viszi az embert az irigység.

Látjátok József testvérein, hogy mennyire rosszá tette ez a bűn az ő lelküket. Hiába sirt, könyörgött szegény József, bátyjai nem hallgattak rá. Azt is tudták jól, hogy atyjuk mennyire fog majd sirni, ha megtudja, hogy az ő legkedvesebb fia elveszett és még se változtatták meg tervüket. Vigyázzatok, hogy ti is hasonlóképen ne járjatok. A jó Isten övjon meg benneteket! Tegyétek el a könyveteket! Imádkozunk!

Iskolából kilépő gyermek búcsuzója.

Vizsgálatunk véget ére,
Szerteoszlik seregünk,
Itt az édes vakáció
És mi megpihenhetünk.
Munka után ó, mi édes
Lesz a csendes nyugalom!
Vidám daltól, gyermekzajtól
Fölcsendül a völgy s halom.

Mignem újra megesendül majd
Az iskola harangja,
Gyermekeket hívogatva
Szerte repül a hangja.
Hívogató szava átszáll
Siklon, halmon, völgyeken...
Ámde édes hívószava
Nem szól többé már nekem.

És jönnek majd kis tanulók
Iskolába sorba mind;
És a régi munkát újból
Elülről kezdik megint.
Jönnek apró kis diákok
És az aprók közt nagyok,
És az arcuk és a szemük
Büszkeségtől felragyog...

Derült az ég tiszta kékje,
Nem lepi semmi ború,
Minden vidám, hej csupán csak
Az én szívem szomorú!
Szomorú az én szívem, mert
Köztük már nem lehetek;
Jó pajtások! én ezennel
Búcsút veszek tőletek.

A kis harang elnémul most,
De megszólal újra majd;
Csakhogy akkor már a sorsom
Engem innen messze hajt...

Isten áldjon jó pajtások,
Kikkel számos éven át
Együtt látogattam híven
Ezt a kedves iskolát...

Isten áldja jó tanítóm,
Őtől is búcsút veszek,
De ígérem, hogy mindenkor
Hű tanítványa leszek.
Beesülettel, emberséggel
Megállom a helyemet;
«Hitem s hazám» lesz jelszavam,
Míg sírom el nem temet.

Időnk lejárt; kis csapatunk
Ma innét szerte széled;
Munkás, komoly küzdelemre
Vár odakint — az élet...
Isten áldjon tisztos falak,
Képek, padok, tanszerk...
Régi kályha, öreg tábla
S könyvek — Isten veletek!

Bodonyi Nándor.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Katolikus falusi iskolások Olvasó- és Tankönyve. Szerkesztette és írta: *Ember Károly*. Ezt az iskolakönyvet közel tizenöt év óta kedvvel használják osztatlan népiskoláink tanulói. Ezen általános használhatósága akönyvnek csak fokoztatott azzal, hogy több kartárs jóakaró tanácsára tartalmát a nagymélt. püspöki kar tanterve szerint és az 1907. évi XXVII. t.-c. alapján kiadott tantervekre való tekintettel szerző most teljesen átdolgozta.

Ezt a körülményt egyszersmind fölhasználta arra is, hogy a könyv tartalmát az osztatlan iskola céljaira még teljesebbé tegye. Így a különböző óhajok figyelembevételével az együtt tanuló III—IV. és V—VI. osztályok számára a tantervi anyagot külön-külön osztotta be. A rövid, hangulatébresztő olvasmányok kivétel nélkül az I. Részben a 8—10 éves, a II. Részben a 10—12 éves gyermekek képzettségét és fejlettségét figyelembevéve, a gyermekélet kedély- és gondolatvilágához simulnak. Az olvasmányok nyelvezete egyszerű, könnyű és fokozatosan helyezkedik a gyermek nyelvkészségének lélektanilag meghatározható erejére, sőt azt öntudatosan gyarapítja. Az osztatlan katolikus népiskolák tantervének előírásait — az olvasmányok tartalmát illetőleg — szerző szigorúan szem előtt tartotta. Az I. Részben a III—IV. osztályok földrajzi és nyelvtani magyarázatok, valamint fogalmazási anyagát teljesen felölelte és úgy dolgozta föl, hogy a *külön kézikönyvek beszerzése a tanulók részéről ezen Olvasó- és Tankönyv használata mellett valóban fölöslegessé váljék.*

A II. Rész az egyesített V—VI-ik osztály tantervi anyagát teljesen felöleli s így e könyv használata mellett külön-külön nyelvtani, földrajzi,

történelmi, alkotmánytani, természetrajzi, gazdaságtani, természet- és vegytani, egészségügyi kézikönyvek használata fölöslegessé válik. Ez ismét lényegesen megkönnyíti a tanulóknak tankönyvekkel való ellátását, másrésztől pedagógiai szempontból is haladást jelent, mert kizárja osztatlan iskoláinkból azokat a tankönyvfüzeteket, melyek az egyes tantárgyaknak enciklopédikus szűz kivonatát nyújtják egyszerű beemlézésre a tanulóknak. A könyv az állami engedélyezést elismerő bírálat alapján nyerte el.

E könyvre legközelebb még visszatérünk s részletesen fogjuk ismertetni.

A csoportosításról.

Minden ami volt, visszatér megint, mert az élet körforgás.

Mikor a csoportosításról írok, beszélek vagy valamit hallok, önkénytelenül is eszembe jut *Schultz* Imre, volt tanárom (kit a jó Isten még haló porában is megáldjon), ki zseniális eszű, kitűnő pedagógus hírében állott és áll még ma is. És ha az 1878-ik évben kiadott «Az elemi iskolai reáltantárgyak és az ezekkel összekapcsolt értelemmel-olvasás tanmódja, különös tekintettel a csoportosító tanmenetre és hazánk tanügyére» kissé nagyon is hosszú című és lélegzetű könyvét olvasom, akkor látom csak, hogy mennyire szerette, dédelgette a csoportosítás tanmenetét, hogy mennyit áldozott, küzdött, fáradozott azon, hogy a csoportosítás tanmenetét hazánkban népszerűvé tegye a tanítók között.

Ámde hiába volt akkori fáradozása. Hosszú idő kellett hozzá, míg szellemi gyümölcse csak ki is csirázzék. Hosszú-hosszú 40 éve, hogy a mag el lett vetve és csak most kezd csirázni.

Az első vetés egyáltalán nem keit ki — csak itt-ott egy-egy szál — mert a talaj nem volt előkészítve. *Schultz* azonban észrevette ezt az értékes pedagógiai növényt, magját gyűjtötte, a talajt előbb előkészítette, felszántotta, megboronálta és csak azután vetette el az összegyűjtött magot.

És ez a másodszori vetés csak most kezd csirázni. Az eszme nem új, nem eredeti, nem *Schultz* eszméje, hanem — mint ő mondá mindig — régi és kitűnő, de elhanyagolt tanmenet.

És ime tanítása használt. A sírból tamadnak föl eszméi és szavai és győzelemért kiáltanak! Győzelemre törnek!

Volt tanítványai, most már javakorbéli emberek, kik mellé már egy 20—30 éves praxis tanulsága is szegődik, legtöbben mint a Pécsegyházmegyei róm. kath. tanítóegyesületnek tagjai, ezen egyesületnek pedagógiai szakosztályában elhatározták, hogy a *bravúrosan szerkesztett* (ezen szavakkal jellemezte annak idején a kritika) *Körödy*-féle reáloivasokönyveket a mai modern viszonyoknak és újabb pedagógiai követelményeknek megfelelően át fogják dolgozni és a Szent-István-Társulatot annak kiadására felkérni, amit az vállalt is.

Csak hogy egy baj van, az t. i., hogy a *Körödy*-féle könyvekből még sok van készletben és előbb ennek el kell fogynia, mielőtt egy átdolgozott új kiadásra vállalkozna a Szent-István-Társulat.

Azért jó, sőt kívánatos, ha az igen t. kartársak még a meglévő kiadást vezetik be iskolájukba, hogy az elfogyván, az újat mielőbb sajtó alá lehessen rendezni.

Igazán bámulatos, hogy a külön szakkönyvek után való tanítás az elemi iskolákban annyi ideig tarthatta magát és hogy egyáltalán még hívei vannak. Azért mondom ezt, mert ez a tanmenet minden lehet, csak *természetes nem*, pedig a természetesség egyik fő-főtulajdonsága minden tanmenetnek. Ez a külön szakkönyv után való tanítás pedig olyan, — hogy egy rossz hasonlattal éljek — mintha az egyik asztalra csak a tányérokat terítenék, a másikra az evőeszközöket, a harmadikra a poharakat és üvegeket, a negyedikre az ételtalakat tennék és ezt — ha enni akarnánk — mind külön kellene összeszednünk és ha mind együtt van, akkor tányérunkba merve az ételt, külön asztalnál fogyasztjuk el.

Hát ez kérem minden, de nem természetes.

Igy vagyunk a szakkönyvekkel való tanítással. (Ne felejtjük, kis elemi iskolai gyerekeknél tanítunk!)

A földrajzból tanulja a gyermek pl., hogy Pécs a Meesek alján fekszik, tehát a Meesek mellett van.

A természetrajzból pedig megtudja, hogy Pécssett igen nagy köszénbánya van.

A nemzet történelemből hallja, hogy már Szent István alapította a még mai napig is fennálló püspökséget.

A művelődés vagy mondjuk egyháztörténelemből megtudja, hogy Szent Mór pécsi püspök a Vatha lázadás alkalmával vértanúi halált szenvedett, stb. stb.

Hát kérem, nem-e *természetesebb*, nem-e *ésszerűbb* az, ha Pécs városának tárgyalásánál az ott előforduló és hozzáfűződő dolgokat mind egyszerre előhozom, mondom és tanítom? Nem-e *magától értetődő* és a pedagógiai követelményeinek megfelelő, ha *mindenoldalulag*, ha *csoportosítva* tanítok?

Ime uraim, van-e tehát *természetesebb*, *ésszerűbb* tanmód a reáltanításnál, mint a *csoportosítás*?

Nem! Nem lehet! mert a csoportosítás lényegileg nem más, mint az egy fogalomhoz vagy helyhez tűződő összes jellemző dolgoknak egy időben való elősorolása.

Schultz is azt mondja: Az összes reálszakokat az értelemmel való olvasással összekötve, *együttes tanmenetben dolgozzuk fel*. És ezen együttes tanmenet a *csoportosító* tanmenet a reáltanításban.

Azután kérem, ha csoportosítva tanulta az a gyermek a dolgot, az eszmetársítás szabályainál fogva is minden eszébe jut, amit róla hallott és tud.

De meg ép ennél fogva sokkal tisztább fogalmat és képet is nyer a gyerek a tanult dologról, mintha egy-egy nézőszempontból, szóval egyoldalulag pertraktáljuk a dolgot.

Nem akarok sokat erről írni, mert kartársaim úgy is tisztában vannak vele és így fölösleges, de meg szük terem sem igen engedi. Csak a jobb ügyért való szeretetből kérem az igen t. kartársakat, méltóztassanak a dolgot kezükbe venni és a még meglévő *Körödy*-féle reálolvasókönyveket iskoláikba bevezetni, hogy új, minden modern pedagógiai követelményeknek megfelelő reálolvasókönyvekből taníthassuk a jövőben a reáliákat a csoportosítás tanmenete szerint és a meglévő eredmény ki fogja elégteleni fáradozásunkat. *Kircz István.*

Tantervfűzet a címe *Ruzsinszky László* kántortanító által szerkesztett tananyagbeosztási nyomtatványoknak, melyeket ő maga adott is ki hétféle mintában. Nagy előnye ezen tananyagbeosztási nyomtatványoknak, hogy lényegesen megkönnyíti a tanító dolgát az évenként készítendő tantervvel, a

hetenként elvégzendő anyagot könnyen áttekinthetővé teszi, tartalmazza az általános óratervet, tan-könyvjegyzékét és órarendet is. Megszerezhető a szerzőnél *Gyón*, Pestmegye. Bármely osztály vagy osztályok részére 65 fillérért.

HIREK.

A pécsmegyházmegyei róm. kath. tanítóegyesület simontornyai esperesi köre f. é. június hó 12-én tartotta meg rendes gyűlését Simontornyán ft *Mozolányi* István esp.-plébános elnöke alatt, a tagok és vendégek nagyszámú részvétele mellett. A magas szárnyalású elnöki megnyitó a vallásérkölcös nevelés jogosultságát indokolta. További előadása nyomán a nevelők és szülők jó vagy rossz példaadásával a fogékony gyermeki lélekre való hatását és befolyását vizsgálta. Kárhóztatja a játszatlanítás módszerét és téves tanítási és nevelési irányoknak tartja a káros hatásának a fegyelemre. Szeretetteljes szigorúság, kellő fegyelmzés főkélléke a nevelésnek s ezzel kapcsolatban a föltétlen engedelmességre való szoktatás. A vázolt nevelési irányelvek alkalmazására hívja fel a tanítóság figyelmét. Elnöki megnyitót a tagok tetszéssel fogadták. *Turák* János köri jegyző felolvassa titkári jelentését az 5 évi ciklus munkálkodásáról és eseményeiről, miért a kör köszönetét fejezi ki. Következett a tisztújítás: Világi elnök lett: *Kindl* Vilmos tamási-i igazgató-tanító. Alelnök: *Ivlics* Pál tamási-i tanító. Jegyző: *Turák* János miszlai k.-tanító. Számvizsgálók: *N. Molnár* Paula és *Mayer* József tamási-i tanítók és *Kurucz* József kisszékelyi k.-tanító. A megválasztott tisztviselők nevében *Kindl* Vilmos ig.-tanító mondott határos szavakban köszönetet a kitüntető bizalomért és 25 korona pályadíjat tűzött ki a következő pályamunkára: «A népiskolában minő módon lehetne a nehézkes és célra nem vezető nyelvtani szabályoknak mellözésével a helyes fogalmazást a növendékekkel elsajátítani?» Kidolgozandó tételül ugyancsak *Kindl* ajánlatára elfogadja a kör egy minta lecke készítését az értelmes olvasásra a természettan köréből; vagy pedig a szép olvasásra a történelem köréből. *Hesz* Paula kisszékelyi tanítónő felolvassa értekezését a tanítónők szerepéről a «Mária congregáció» alakításánál követendő eljárásról. A kitünően megszerkesztett dolgozatért a kör köszönetében részesült. Elnök megköszöni a lelépő tisztviselők 5 évi hasznos munkálkodását és üdvözli az újonnan megválasztott tisztí kart. Ezután a kör megállapítja, hogy jövő gyűlését Pincehelyen tartja, ezzel a gyűlés véget ért.

Siketnémák felvétele. A siketnémák hevesvármegyei áll. segélyezett intézetébe a jövő iskolai évre több növendéket vesznek fel. A felvétel iránti kérvények június hó végéig beterjesztendők. Bővebb felvilágosítást az intézet igazgatósága (Eger, Káptalan-utca 29. sz.) ad.

Tanítónők nem mehetnek férjhez. A soproni evangélikus egyházközség az eddigi négy ideiglenes tanítónői állás helyett a jövő iskolai évtől kezdve azt végleges tanítónői állást szervezett, ugyanakkor azonban a presbitérium nagy többséggel kimondotta, hogy az állásokat csak hajadonok vagy özvegyek nyerhetik el, akik abban az esetben, ha férjhez mennének, állásukat elvesztik.

Felvétel tanítónőképzőbe. A kiskunfélegyházi róm. kath. tanítónőképző I. osztályába a következő tan-

évre 30 növendék vétetik fel. Különös figyelmet érdemlő okok alapján néhány növendék a II. és III. évfolyamon is nyerhet még helyet. A bentlakó növendékek az intézet modern berendezésű internátusában havi 45 K-ért részesülnek ellátásban. A nm. és ft. váci Püspöki Hatósághoz intézett felvételi kérvények alulírottánál nyújtandók be, a) keresztlevéllel (illetve születési bizonyítvánnyal) b) iskolai, c) orvosi bizonyítványokkal felszerelve. Érdeklődőknek bővebb felvilágosítást nyújt s a bentlakásról megkeresésre prospektust küld a „Miaszsonyunkról nevezett Iskolánéék” intézeti főnöke. Kelt Kiskunfélegyházán, 1913 június 6. *Toldy Jenő*, plébános, igazgató.

Meghívó. A Magyarországi Tanítók Eötvös-Alapja f. évi július hó 5-én, szombaton d. e. 8 órákor tartja Budapesten a fővárosi Pedagógiai Szeminárium nagytermében (VIII., Mária Terézia-tér 9., III. emelet) *Országos Osztóbizottsági* és folytatólagosan 10 órákor *rendes közgyűlést*, mely előbbire az Országos Osztóbizottság tagjait, utóbbira egyesületünk minden tagját tisztelettel meghívjuk. Az *Országos Osztóbizottság gyűlésének tárgyai*: 1. A jutalom- és segélydíjak odaítélése. 2. Felvétel a budapesti és kolozsvári Tanítók Házába. A *közgyűlés tárgyai*: 1. Megnyitó. 2. Évi jelentés. 3. Zárószámadások. 4. Fölmentvények. 5. A köztartási díjak rendezése. 6. Költségvetések: a) Ferenc József Ház. b) Hunyadi Ház. c) Eötvös-alap. 7. Az osztóbizottság határozatainak bemutatása. 8. A Hunyadi Ház igazgatójának további megbízatása. 9. Az alapszabály 34. §. a) pont, a 36. §. és a Szervezeti szabályzat 18. §-ának módosítása. 10. Választások: a) Tiszteletbeli tagok. b) Általános tisztújítás. Választandó 1 elnök, 2 alelnök, 1 főtitkár, 1 titkár, 1 számtartó, 1 ellenőr, 5 számvizsgáló, 50 rendes és 10 rendkívüli tagból álló választmány, 10 választmányi póttag, 100 tag az osztóbizottságba, egy osztóbizottsági elnök és 2 alelnök, a Tanítók Háza igazgató tanácsába Budapestről és Kolozsvárról 5-5 tag, a Tanítók Háza fegyelmi bizottságába 5 tag és egy ügyész. 10. Indítványok: Közép és felső leányiskolai internátus létesítése Budapesten. Budapesten, 1913. évi június hó 10-én *Bárczy István dr.* elnök. *Székelv Károly* titkár. Gyűlés után közös ebéd a Tanítók Házában. Szavazni csak igazolvánnyal lehet. Az *Országos Osztóbizottság tagjai*: Az egyesület tisztviselői, a tiszteletbeli tagok, az egyesület alapító tagjai, esetleg ezek képviselői; a választmány tagjai; a Tanítók Háza igazgató-tanácsának tagjai, valamint a közgyűlés által az Országos Osztóbizottságba választott 60 tag. Az alapítványt tett testületek, egyesületek és hatóságok képviselői az Országos Osztóbizottság gyűlésén, valamint a közgyűlésen tanácskozási és szervezeti joggal bírnak. Minden alapítványtevő hatóság, testület vagy egyesület a nyílt képviselőt küldhet, ahányszor 1000 koronás az alapítványa. Az alapító egyesületek, testületek saját tagjaikkal képviseltethetik magukat. Egy tag csak egy szavazatot képviselhet s így az illető képviselőnek — ha maga is tagja az Eötvös-alapnak — a saját szavazatával együtt kettőnél több szavazata nem lehet. Köztörvényhatóságok nemcsak saját tagjaikkal, hanem a területükön működő tanítókkal is képviseltethetik magukat. A kiküldött képviselők megbízólevéllel látandók el. Szavazási joggal bír az Eötvös-alapnak minden évdíjas, örökös és részjegyes tagja, ha az alapszabályokban előírt kötelezettségének megfelelt, amit a szavazatszedő-bizottság előtt tagsági igazolványával bizonyít. A tagsági igazolványok július hó 4-én délután 4-8 óra között a Ferenc József Tanítók Házában, vagy július hó 5-én reggel a közgyűlés helyiségében 8-10-ig vehetik át. Az alapító tagok képviselői megbízó leveleiket mutatják be. Közgyűlés után közös ebéd a Tanítók Házában. Egy teríték ára — bor nélkül — 2 korona. Tekintettel arra, hogy csak 120 személyt láthatunk el, kérjük azokat, akik az ebéden résztvenni óhajtanak, hogy a részvételi díj beküldésével ezt a szándékukat Kapy Rezső gondnok úrnál (Budapest, VIII.,

Szentkirályi-u. 47.) július 4-ig jelentsék be. A jegyeket a közgyűlés napján a jelentkezés sorrendjében adják ki.

Meghívás. *Eötvös József báró születésének századik évfordulóját* a Magyarországi Tanítók Eötvös-alapja és a Magyarországi Tanítóegyesületek Országos Szövetsége f. évi július hatodikán, délelőtt 10¹/₂ órákor a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében ünnepli meg. Erre az ünnepségre a szíves érdeklődőket tisztelettel meghívjuk. Budapesten, 1913 június havában. *Moussong Géza*, a Magyarországi Tanítóegyesületek Országos Szövetségének elnöke, *Bárczy István dr.*, a Magyarországi Tanítók Eötvös-alapjának elnöke, *Simon Lajos*, a Szövetség főtitkára, *Székelv Károly*, az Eötvös-alap főtitkára. Az *ünnep sorrendje*: I. Az Akadémia dísztermében: 1. A jelenlevők eléneklik a Himnuszt. 2. *Bárczy István dr.*, az Eötvös-alap elnökének megnyitója. 3. *Neményi Imre dr.* miniszteri tanácsos ünnepi beszédét mond. 4. *Abrányi Emil* alkalmi költeményét adja elő. 5. *Moussong Géza*, a Szövetség elnökének zárószavai. 6. A jelenlevők eléneklik a Szózatot. II. *Eötvös József báró* szobránál: 1. *Végh István* vámosladányi tanító megkoszorúzza *Eötvös József báró* szobrát. 2. *Nagy Tibor* joghallgató elszavalja *Nagy Lajos* nagykanizsai tanító alkalmi költeményét. III. *Eötvös József báró* sírjánál: *Délután* kirándulás *Ercsibe*, *Eötvös József báró* sírjához. Erre vonatkozólag közelebbi értesítés jelenik meg.

A *«Székesfehérvári Egyházmegyei Róm. Kath. Iskolák Tanítóinak Egyesülete»* 1913. évi június hó 23-án Székesfehérvárott a belvárosi kath. kör. szent István-teremben XXX-ik évi rendes közgyűlést tartja. *Tárgysorozat*: 1. 9 órákor szentmise a székesegyházban. 2. A gyűlés kezdete 10 órákor. 3. Pápai himnus. 4. *Megnyitó beszéd.* *Tartja Megyéspüspök Ur Ömeltósága.* 5. A központi bizottság üléséről felvett jegyzőkönyv közlése s ennek kapcsán: a) a körök jegyzőkönyvei útján a közgyűlés elé terjesztendő indítványok tárgyalása; b) a kidolgozásra ajánlott nevelés-tanítási tétel feletti határozat. Előterjeszti: *Papp János k. b. jegyző.* 6. A tápintezetről. Előadó: *Szabó Elemér k. jegyző.* 7. A bíráló-bizottság jelentése a pályamunkákról. 8. Jelentés az egyesület két rendbeli vagyonáról. 9. Tisztújítás. (Alelnök, központi b. jegyző, köz. jegyző, főpénztáros, 12 közp. bizottsági tag, három bíráló és három számvizsgáló). 10. Indítványok. 11. Hymnus.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

M. F. Gy. A hirdetés feltételeit a pályázó elfogadja és a megválasztottra azok kötelezők. — **P. J.** A helyettesítés körülményeit a törvény és a Rendtartási szabályzat világosan megállapítják. — **W. L.** Megsürgetem az elintéztést. — **N. P.** Beosztást nyer a II. f. oszt. 3. fok. 2000 kor. fizetésre. Kap 76.5 kor. pótlást. Tisztán kántori járandóság a 902.5 K. Az 1895. év előtti időre 200 kor. személyi pótlékra van igénye. — **Özv. M. J.** Tájékoztató szerzünk. Az említett törvényes intézkedésről a Tájékoztatóban adjuk meg azután a választ. — **P. J.** 1. A minősítés fokozatait a törvény megállapítja. 2. Csak a páros években minősítenek. 3. A fizetést 1913. év jún. 1-től utalják ki. 4. Igénye lehet 400 kor. személyi pótlékra. 5. Az utasítás még nem jelent meg. — **«Érdeklődő».** Igen, megválasztható, mert az ítélet attól meg nem fosztotta. — **«Méhész».** Ajánlatos, hogy az illetékes egyházi iskolai hatóság útján adja be kérvényet a földmivelesügyi miniszteriumhoz. — **T. E.** Csak a községi és állami tanítóknak. Kérlemzeze a helyi iskolai hatóságtól. — **K. R., Kondorka.** Beosztást nyer a III. f. oszt. 1. fok. 1800 kor. fizetésre. Kap 625 kor. pótlást. — **P. J.** Beosztást nyer a III. f. oszt. 3. fok. 1400 kor. fizetésre. A szétválaszthatatlan kántortanítói jövedelem felét tanítói fizetésnek számítják. — **S. J.** Azt csak akkor érhetné el, ha a nyugdíj-intézetnek tagja volt. Ez esetben teljes joggal kérheti a 4 év beszámítását. — **S. E.** Beosztást nyer 2000 kor. fizetésre. Az 1893. év előtti időre 200 kor. személyi pótlékra tarthat igényt.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt. püspöki kar határozata **kötelezőnek** nyilvánította a katolikus népoktatási intézetek pályázatainak a «Népevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL:
Szent-István-Társulat Budapest.
A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE:
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes szávanak egyszeri közlése 6 fillér. Csakis azon pályázatok közöltenek, melyeknek díja **előre** lefizettetett.

A lapot kérjük gondosan megőrizni. Pótlásokat számonként 30 fillér ellenében teljesítünk. Csakis azt a pályázatot közöljük, melyért a pénzt péntek délig megkapjuk.

Besztercebányai egyházmegye.

A bábaszéki róm. kath. kántorantitói állásra *július 10-ig* pályázat hirdettetik. Fizetése államségellyel 1000 kor. és természetben lakás. A folyamodványok az iskolaszék címére Bábaszék (Zólyom m.) küldendők. 557 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Az alsórétfalui (Trencsén m.) róm. kath. népiskolánál kántorantitói állásra pályázat hirdettetik. Javadalma: mise- és püspöki alapítványokból 476:10 kor., hitközségtől részint készpénzben, részint természetben 197:90 kor., államségély 326 kor. Azonkívül, minthogy a kántori mellékjövedelem 600 hívó után nem nagy, kap az alapfizetésbe be nem számítható személyi pótlék címén 250 kor. segélyt az ingyeres kántori teendők végzéseért. Tót nyelv ismerete szükséges. Kérvényes a pübi egyházkerület alesperesi hivatalához. Fehérhalom küldendők. Választás *június 26-án* délelőtt 10 órakor. *Iskolaszéki elnök.* 542 2—2

Trencsén megye pübi völgyében fekvő 2300 hívóval bíró Fehérhalom község róm. kath. iskolaszéke kántorantitói állásra pályázatot hirdet. Jövedelem: a törvény által biztosított, egyházmegyei alapítványok kamataiól, hitközségi hozzájárulásból és államségélyből álló rendes fizetésen felül, amelyben a természetben kiszolgált 20 mérő rozs és 20 mérő árpa összesen csak 180 kor. értékben szerepel, misékből, temetésekből és offerákból vagy 300 kor. mellékjövedelem (énekes mise 1 kor., Libera me 1 kor., temetésnél minden ének 1 kor.) A tanterem fűtéséért 150:80 kor. A tót nyelvben való jártasság megkövetelt. Választás: *június 30-án* délelőtt 10 órakor, amelyre a pályázók az orgonakezelés bemutatása céljából onkoltságon személyesen tartoznak megjelenni. *Iskolaszéki elnök.* 543 2—2

Donányi (Püchő mellett, Trencsén m.) róm. kath. kántorantitói állásra pályázat hirdetteik. Tannyelv: írt-magyar. Javadalma: alapítványokból 600 kor. (félévi részletekben utólag fizetve), államségély 400 kor. Vallásos köztemüködésért kap kántorantitói 250 koronát alapfizetésébe be nem számítható személyi pótlék címén. Sióljövedelem, avagy 60 kor. Tüzifával is kedveskednek a hívek elegendően, ha a kántorantitói jó indulattal van irányukban és gyermekeiket szereti, neveli. Kétszobás lakás, konyha, kamra, istálló-csürrel, kis kert, egy mérő alá szántóföld. Személyes megjelenés kívánatos. Utókoltságot meg nem térítetik. Választás *július 6-án*. Plébános, isksz. elnök. 551 1—1

A borodnói (Trencsén m., Zsolna mellett, u. p. Budatin, vasuti állomás helyben) kántorantitói állásra pályázatot hirdettek. Jövedelm: 2 szoba, előszoba, konyha, éléskamra, öl. lakamra. Községektől 600 kor. kiváltott stóla 80 kor., szántóföld 20 kor., temetésekből 150 kor., államségély 150 kor., 5 öl puhafa saját használatra, 119 kor. tandíjváltás, iskola fűtésére, ezenkívül vagy 300 kor. mellékjövedelem. Kötelessége az I—VI. osztály vezetése és az összes kántori teendők végzése. Tót nyelv ismerete szükséges. Választás *július hó 17-én* délelőtt 10 órakor. *Iskolaszéki elnök.* 556 1—1

A vághegyesi róm. kath. iskolaszék tanítónői állásra pályázatot hirdet. Fizetése: hitközségtől 100 kor., államségély 900 kor., kertületmény 20 kor. és lakás. A megválasztandó köteles egy tanteremben a mindennapi és ismétlőoktatást végezni. Tót nyelv ismerete szükséges. A pályázati kérvények róm. kath. plébaniyahivatal címére Vágapoczára (Trencsén m., Zsolna mellett) küldendők *július hó 10-ig.* 555 1—2

Pécsi egyházmegye.

A bengei (Baranya m.) kántorantitói állásra *július 1-ig* pályázhatni. Magyar a tannyelv, a nép horvátul énekel. Javadalma: 354 kor. államségélyen kívül 647 kor. érték természetményekben, ölfában, 9 kat. szántó jövedelmében. Ezenkívül van tisztességes lakás és szép nagy házikertje. Póstája Lőcsön van. *Róm. Kath. Iskolaszék.* 546 2—2

A mohácsi róm. kath. elemi népiskolánál nyugdíjazás köveletében megüresedett s ezidő szerint helyettes által betöltött XIV. tanítónői állásra pályázatot hirdet az iskolaszék. Fizetés a hitközségi pénztárból évi 600 kor. és 260 kor. lakáspénz havonkénti előleges részletekben. A fizetés többi részét az állam fedezi. Tannyelv a magyar. A folyamodványok *június hó 25-ig* címre, Mohácsra (Baranya m.) küldendők. Az állomást július 1-én kell elfoglalni. *Keserics Ferenc*, apát-plébános. 549 1—1

A belvárdi róm. kath. kántorantitói állásra pályázatot hirdetnek. Jövedelme: 1. Két szoba, két konyhából és melléképületekből álló lakás. 2. Készpénz a hitközségtől 600 kor. 3. 4 hold 998 öl szántóföld átlagos haszonbérértéke 258:54 kor. 4. Egy hold 240 öl rét átlagos haszonbérértéke 125 kor. 5. Négy öl kemény hasábfá = 160 kor. 6. 192 öl kert. 7. A politikai községtől vasárnapi oktatásért 64 kor. Kötelessége az egyházmegyei tanítóegyesületbe belépni. Horvátul tudók előnyben részesülnek. Pályázati határidő *július 1. Olasz* (Baranya m.) *Dr. Heckenberger Konrád* plébános. 553 1—1

Udvári (Tolna m.) fiókközségi kántorantitói állásra a «Népevelő» f. év május 4-én megjelent 18-ik számában közölt pályázat határideje folyó *június hó 29-ig* meghosszabbítatik. 547 1—1

Szepesi püspöki megye.

Nagyfrankvágásai róm. kath. kántorantitói állásra *július 1-ig* pályázatot hirdettek. Törvényeserű javadalmazás állami segéllyel. Tót nyelv ismerete okvetlenül szükséges. A folyamodványok *Dudaskó István* isksz. elnökhez p. Osztonya (Szepes megye) küldendők. 545 2—2

A puczói (Árva m.) róm. kath. kántorantitói állásra *júl. hó 15-ig* pályázatot hirdettek. Törvényes fizetés. Rendes lakás. Cím: Iskolaszék, Puczó, p. Medzibogy. 550 1—1

A veszelei (Árva m.) róm. kath. iskolaszék III. tanítói állásra július 5-iki lejáratall ujból pályázatot hirdet. 558 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

Az alsószölnöki (Vas m., Szentgotthárd mellett) róm. kath. kántorantitói állásra pályázatot hirdettek. Fizetése

díjlevél szerint 1071 kor. készpénzben és természetben és 85 kor. államszegély. Szép lakás és kert. Pályázati idő *július 1.* Kérvények *dr. Lenarsich Imre* elnökhöz küldendők. 561 1—2

Váci egyházmegye.

Erőshangú, gyakorlott róm. kath. segédkantort keresek július hónapra. Fizetése 80 kor., reggeli és lakás. Kiskunhalas *Hajóssy* kántor. 554 1—1

Föltétlenül jóhangú segédei keresek. Fizetése évi 1040 kor., lakás, fűtés, világítás, reggeli, vári templom jövedelme gyertyapénz. Állás azonnal elfoglalandó. Szolnok. *Medgyesy Géza* kántor. 559 1—2

Veszprémi egyházmegye.

A foksabadi-i (Siófok mellett — a Balaton közelében) róm. kath. népiskolánál osztálytanítói állásra pályázat hirdettetik. Fizetése: a hitközségtől 200 kor., államszegélyből 800 kor.; továbbá egy konyhából és egy butorozatlan szobából álló lakás 20 kor. kertiletménnyel. Kötelességei a rábizott osztályok vezetése, a kántori teendők minden ágában segédkezés, a kántort betegsége avagy egyéb akadályoztatása esetén önállóan helyettesítenie. Személyes megjelenés kívánatos. Pályázatok főt. *Zárjeczky Viktor*, kerületi tanfelügyelő címére *július hó 12-ig* küldendők be. Választás 13-án a délelőtti isteni tisztelet után. Megválasztott köteles a «Gondviselés» intézetnek tagja lenni s az állást 1913. év. szeptember 1-én elfoglalni. *Csötörtök Vilmos*, kántortanító. 552 1—1

Eladó, egész új, bekötött Tárkányi-Zsaskovszky «Egyházi énektár» 14 kor. értékben. *Adelsberger Erzsébet*, u. p. Asszonyvására, Védi-pusztá (Bihar m.) 548 1—1

Tanítópár állást cserélne. Cím a kiadóban. 560 1—1

Figyelem!

Tanítók Címtára sajtó alatt! Hirdetések, taneszköz- és könyvismertetések felvételnek: «Tanítók Címtára» szerkesztőségében, Zalakallósd, p. Kéhidá. Tamássy kántortanító. 463 1—1

Stampay ének- és imakönyve,

(XIX. kiadás. 256 oldal) félvászonban 30 fillér, egészvászonban 50 fillér. Tízre egy ingyen, kotta is egyszer ingyen, **KÖBÖLKUTON, Esztergom.** — A Stampay Miklós-féle **Köszöntőkönyvecske** nem nálam kapható, hanem öcsémnél Nógrádkisterenyén, 12 db franko 2 kor.-ért. 352—5

A sikeres tanítás kelléke

a jó „tan eszközt”.

Ilyen a BODA-féle mechanikai számoló-szerkezet, mely Magyarországon 7226. sz. a. Németországban 58.339/1910. sz. a. szabadalmat nyert. Az elemi iskolák részére 152.342/1909. sz. a. miniszterleg engedélyezett 1000 koronával jutalmazott, díszoklevél és áll. éremmel kitüntetett, az Orsz. Kath. Tan. Tanács által 32/1910. sz. alatt engedélyezett, továbbá az összes állami iskolák használatára külön is engedélyezett legjobb számoló-szerkezet. Számos elismerő levél, hivatalos bírálat igazolja gyakorlati értékét. **Ára 45 korona.** Megrendelhető a Szent-István-Társulatnál Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Legjobb népiskolai daloskönyv a „KIS MUZSIKUS”!

100 gyönyörű magyar népdal *iskolai szöveggel*, 2 gyermekszólamra. Az «Orsz. Kath. Tanügyi Tanács» által approbálva I—II. füzet ára 1 kor. 60 fill. Kotta nélkül a *falusi gyermekek részére* 40 fill.

Megrendelhető a

SZENT-ISTVÁN - TÁRSULATNAL
(Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Népiskolai címtáblák

45×60 cm. nagyságban rendkívül tartós, ölmazott acélbádoglemezből, fehérzománc alapfestéssel, fekete nagybetűs felirattal, az itt látható mintarajz szerint színes magyar címmel ellátva darabonként 15 koronáért megrendelhetők.

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

könyvkiadóhivatala és könyvkereskedése részv. társaság.

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28/B. szám.

Bármely más felírat jutányos áron megrendelhető. 278

Nyomtatványok

különösen nagyterjedelmű könyvek, vagy nagy példányszámban készítenő időszakos nyomdatermékek, folyóiratok, naptárak, árjegyzékek stb., valamint a legkényesebb igényeket kielégítő mű- és illusztráció-nyomások egy vagy több színben

gyorsan és olcsón készíttetnek

a DUPLEX-rendszerű legújabb amerikai szedőgépekkel, betűöntődével, galvanoplasztikával, zinkographiával és nagyüzemi, versenyképes könyvkötéssel felszerelt, ez idő szerint közel 400 munkást foglalkoztató

Stephaneum nyomda r. t.

a Szent-István-Társulat nyomdájában

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. sz.

ÚTMUTATÓ

a községi és hitfelekezeti tanítók járandóságainak megállapításához és az ezzel kapcsolatos eljárásokhoz az 1913. évi fizetési && törvény és az idevonatkozó korábbi törvények alapján. &&

ÖSSZEÁLLÍTOTTÁK:

**EMBER KÁROLY és
WOHLMUTH ERNŐ**

Ára 2 korona.

A könyv tartalma:

I. Alkalmaztatás. A tanítás irányáról. Az oktatás nyelve. Állások szervezése. Állás betöltése. Kultuszminiszter jogköre az államsegélyes tanító fölött. Nem magyar nyelvű tanítási iskolákról. Önkéntességi évet szolgáló tanító helyettesítése. Segédtanító alkalmazása. Személyi változások bejelentendők. Tanítók alkalmaztatása. Tanítójelölt alkalmazása. Tanító köztisztviselői jellege. Új összeírás mely esetben történik. Végleges alkalmaztatás. Vitás kérdésekben való felelősség.

II. Javadalmasítás. 1913. évi XVI. t.-c. a községi és hitfelekezeti tanítók illetményeinek rendezéséről. 1907. évi XXVII. t.-c. a nem állami elemi népiskolák jogviszonyairól és a községi és hitfelekezeti néptanítók járandóságairól. Az 1907. évi XXVII. t.-c.-et módosító rendelkezések. Fenntartóknak a törvénytől eltérő külön rendelkezései a tanítói fizetést illetően mely esetben érvényesek. Fizetés biztosítása. Fizetésekiegészítés biztosítása a fenntartó által, ennek szegénysége esetében az állam által. Fizetésrendezés kezdő hatálya. Fizetés miből állhat. Fizetés redukálásáról. Hátralékos járandóságról. Hogyan biztosítja a törvény a szerzett jogokat. Illetmény-táblázat. Ingatlanok haszonélvezete. Ismétlőiskolai és tanoncoktatási díjról. Javadalom megállapítása. Kántori javadalom beszámítása. Kézpénzfizetéséről. Kincstári tanítókra is kiterjed a törvény hatálya. Megszakított szolgálati idő. Milyen járandóság nem számítható be a fizetés megállapításánál. Özvegy ellátása. Segédtanító fizetése. Személyi pótlék. Az 1893. év októberről h. 1-je előtti időre eső személyi pótlék. Szerzett jogok biztosítása. Szerzetestanítók illetményei. Szerzetestanítók fizetése. Szolgálati évek betudása. Szolgálati idő megállapítása. Szolgálati idő be nem számítása. Tanítók ellátása. Tanítók fizetési osztályai és az osztályok fokozatai. Tanító fizetési igényének korlátozása és mi vonható le a fizetésből. Terményjárandóság átszámításáról. Természetbeni fizetésről.

III. Lakás. Lakáspénz-osztályok. Lakáspénz megállapítás. Lakhely-kötelezettség. Milyen legyen a tanítónak természetben adott lakása.

IV. Minősítés. A hitfelekezeti tanítók minősítése. Elölépés. Előleptetés. Elölépés és előleptetés ideje. Kinek a joga a tanítót előleptetni. Mikor léptethető elő a tanító soron kívül. Mikor nem lehet megtagadni a tanító előleptetését. Minősítés. Minősítés ideje. Minősítés körüli eljárás. Sérélnes minősítés. Szolgálati idő az előlépéshez és az előleptetéshez.

V. Államsegély. Az államsegély kérelmezése. A már államsegélyt élvezők hivatalból nyerik el az államsegélyt. Államsegély feltételei. Államsegély igénybevétele. Államsegély elvonása. Eljárás az államsegély elnyerésére. Meddig kérhető az államsegély. Mikor nem igényelhet a fenntartó államsegélyt. Újonnan szervezett állások államsegélye.

Az új fizetési törvény intézkedéseinek alkalmazása a különböző esetekre, a törvény megfelelő magyarázata nélkül, igen nehezen végezhető; ezért úgy a hatóságok, valamint az érdekelt tanítók világos útmutatást nyernekeljárásaikhoz e füzetből. . . . .

Félszáznál több példa ismereti a törvény alkalmazásának helyes módját. . . . .

Tanítóknak, tanítónőknek, iskolaigazgatóknak, iskolaszékeknek, iskolai hatóságoknak nélkülözhetetlen. . . . .

MEGRENDELHETŐ A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT KÖNYVKIADÓHIVATALÁBAN, BUDAPEST, VIII. KERÜLET, Szentkirályi-utca 28. SZÁM.